

זלזול בפקודות הצבא ופרי אותו הלך-הרוח האומר שקצינים "טובים" עוסקים רק בענינים העומדים ברומן של עולם-צה"ל — ושאת החזקת הכסף המזומן וביצוע התשלומים אפשר להטיל, בניגוד לפקודות, גם על טוראים המשרתים שירות-חובה.

מעציבה במקרים אלה התעלמותם של הקצינים מהכלל "בפני עיור לא תתן מכשול", בנתנם לפקודיהם הצעירים שליטה על כסף מזומן.

אין מקום להרחיב את הדיבור על המשפטים הקשורים בתאונות אימונים ונשק. שום סטטיסטיקה "טובה" לא תבטל את הצורך להתיחס בחומרה רבה לכל תאונה ולמצות במכ"סימום את לקחיה.

תיקים מעציבים ו"מרגיזים" ביותר הם התיקים על ההתעללות. גם הם, בדומה לאלה של התאונות, אינם רבים; אולם הם "מיותרים" עוד יותר. את התרשמותי אני "ממקרים" כאלה ניסיתי לתמצת ב"המלצה" כדלקמן: יש למצוא דרך, להחדיר להכרתו של כל מפקד בצה"ל שחייל רע, משתמט, מתחמק וכו' וכו' הנו תופעה יום-יומית, ובפרט בצבא שירות-חובה, המגייס אחוז גבוה מן הגברים; ושהעונשים היחידים הבאים בחשבון הם אלה המותרים בחוק; ושכלל אין מה להתרגש ולקבל התקפות של "מסירות-יתר במילוי תפקיד". מספיק להכניס את העברין למעצר ולהביאו בהקדם לפני קצין שיפוט — ולא "לצאת מהכלים" ולגלות בהזדמנות כזו כשרון אלתור, בשטח של המצאת עונשים.

סמל, רס"פ בפועל באחד מהגדודים, העיד בפני בית-דין ואמר ששליחת חייל למעצר מהנה דוגמה שלילית בשביל יתר

החיילים, ושהנה למעשה בזבוז של כוח-אדם (לליווי), ובזבוז דלק; יש לחשוש ששליחה זו למעצר תיראה בעיני החיילים כנצחוננו של העברין על הסגל.

אני רוצה לסיים בהמלצה חמה על כך שמעצר יהיה צמוד למעשה העבירה; וכי בכל מקרה חמור יעצר העברין עד למשפט.

איני מאמין בתרופות-פלא שבעזרתן, ככמטה-קסם ייעלמו או יפחתו בהרבה מקרי העבריות בצה"ל. אולם משוכנע אני ששימוש נרחב-בהרבה מזה המקובל כיום בחדר המעצר יביא לשיפור ניכר ברמת המשמעת הכללית.

ולבדוק אותה לגבי צה"ל. אין אני משוכנע שנפקד שהתיצב או שנעצר, דרך משל, לאחר 30 יום, מן הראוי לנתקו מיחיי-דתו ולהכניסו לשורת העריקים, עד לאחר גמר ריצוי העונש שנגזר על-ידי בית-דין צבאי — ואז להציבו מחדש, דרך בסיס קליטה ומיון, לאו דוקא ליחידתו.

לגבי השאלה מתי יש להביא חייל לפני בית-דין צבאי (והי מדובר הוא במקרים בהם קיימת ברירה אחרת להענישו) הרי תשובתי תהיה — וביחוד ביחס לנפקדים: "משכלו כל הקיי-צין".

מדאיגים משפטים על אובדן-ציוד.

צה"ל צבא עני — ולצערנו, כך הוא גם נראה. צרכי בטחונה של מדינת ישראל רבים. משתדלים לכוון כל פרוטה ליעודה, לפי לוח-עדיפויות קפדני, והנה, מובאים לפני בתי-הדין, בשל עבירות אפסנאיות, לעתים תכופות גם מש"קים צעירים למדי, בשירות-חובה או בתחילת שירות-הקבע שלהם, והם חייבים להוכיח כי הם נקטו כל צעד סביר כדי למנוע אובדן ציוד במאות אלפים ולפעמים גם ברבבות לירות. גם בענין זה — עם כל היותי הניך האסכולה הצבאית הבריטית, ולמרות שיי-רותי כקצין במסגרת הצבא הבריטי — איני משוכנע שחיי-קויינו את השיטה הבריטית הם במקומם.

בראש וראשונה, אומרת "דרשני" העובדה שלא המג"דים והי-מח"טים מובאים לדין על אובדן-ציוד שביחידותיהם ועוצ-בותיהם — אלא ה"נמושות" בלבד. כאן ברצוני להדגיש שהי-מדובר הוא באובדן-ציוד תוך כדי ביצוע משימות הצבא — ולא עקב גניבות ומעילות; כי ברור מאליו הוא שגנב שנת-פס — מובא למשפט ונענש בכל חומרת-הדין (דרך אגב, אין גניבות רבות, ולא זכור לי אף מקרה אחד של גניבת ציוד בממדים מדאיגים).

צה"ל, צבא שירות-חובה, משמש כידוע בית-ספר לצעירי העם. בלאי הציוד באימונים הנו גדול, וכשהחיילים מתחלפים בתמידות — גדל הבלאי שבעתיים. הלחץ בן שריוות כל יחיד-דו-תהשדה בצה"ל, עקב האימונים וגם עקב האיום המתמיד מעבר לגבולות — אין זה אותו לחץ המקובל בצבאות אחרים בעתות-שלום.

נשאלת השאלה: שמא מחייבות מסיבות אלו שיטה אחרת של טיפול בסוגית אובדן הציוד? אם אין אפשרות לשנות את קצב האימונים ולהקדיש יותר זמן ותשומת-לב לשמירת הציוד ולטיפול בו, יש להרחיב בהרבה את סמכויותיהם של המפקדים, ממג"ד ומעלה, ל"מחיקת" אובדן-ציוד ול"זיכוי" פנקסיהם. אם בפני הפיקוד-העליון יובאו סיכומי המחיקות כשהם צמור-דים לשמות המפקדים, אולי ייהפך ענין זה של אובדן-ציוד לגורם המשפיע על התקדמותם של מפקדים בשלבי סולם-הפיקוד של צה"ל...

היום מופיעים המג"דים בפני בתי-הדין הצבאיים כעדי אופי — ובעצם, כעדים המעידים על עצמם שלא הציבו אנשים מתאי-מים כאפסנאים וכמחסנאים — וגם שבתנאי האימונים של היחידה ומבצעה אי-אפשר היה להימנע מאובדן-ציוד; ולא נותר לבתי-הדין אלא לקבוע בפסקי הדין, שלהם את אותו האחוז, הזעיר על-פירוב, של האחריות שבו נושא הנאשם הזוטר.

מרתיעים את דמי משפטי המעילות בכסף מזומן — שאינם מרובים כלל וכלל — ושכולם, בלי יוצא מהכלל, תוצאה של

לדוגמה אביא מקרה אחד שארע השנה. טירון צעיר בעל רמה שכלית נמוכה נשלח מיחידתו ללמוד מקצוע בכה"ד הנמצא בתחום פיקוד אחר. נגנבו שם מאותו טירון פריטי-לבוש אהדים וציוד. שמע עצה מפי חברים — ו"סחב" גם הוא. הוא ביצע את ה"סחיבה" בתשע בערב; מיד הרגישו בגניבה, חקרוהו — והוא הודה באשמתו. משום-מה לא נעצר אותו טירון, אלא הוחזר ליחידתו, כשהכינוי "גנב" מלווה אותו; וכך, לאחר 110 יום, עמד לדין בפני בית-דין צבאי (אף כי זו היתה עבירתו הראשונה!) ונדון ל-5 חודשי מאסר. תקופת סבלו הוארכה בחודשים רבים רק מפני שלא נעצר! (זאת ועוד: כאן התעלמו גם מן ההגיון הצבאי האומר שבמקרה של גניבה אין מחזירים לאותה יחידה, אלא נותנים הזדמנות לשוב למוטב).

למי הביא אי-מעצר זה תועלת? כשמדברים על הרתעה, הרי שורת ההגיון אומרת שמעצר מידי, ממנו מתרשמים כל אנשי אותו בה"ד, בו נמצא הטירון, יש בו מן ההרתעה. אולם מהי מידת ההרתעה בעונש ולו גם חמור, שנגזר כעבור 110 ימים, ובפיקוד אחר...?

עולות לנגדי שתי שאלות שכל חייל עשוי לשאלן: א. האם

היה לחיילים באותו בה"ד מקום בו יוכלו לנעול את חפציהם? ב. האם הופקד בכלל שומר על מקום המגורים והחפצים? אך אין כמובן כאן המקום לשאלות אלו.

לא בתיק אחד ולא בשניים נתקלים אנו בתופעה שחייל ש- נפקד וחזר ליחידתו — לא נעצר מיד עם התיצבותו, ולא הובא תוך יום-יומיים לדין-משמעתי בפני קצין-שיפוט בכיר; ואותו חייל — חוזר ונפקד שוב (ולפעמים חוזר מעשה זה שלוש, וגם ארבע פעמים); ובסופו של דבר מובא אותו חייל לדין צבאי על כל עבירות הנפקדות שלו, גם יחד.

הריני טוען שעול נעשה לחייל צעיר — טירון, המשתייך ל"עליה החדשה" שלאחר מלחמת-העצמאות — אם אין עוצרים אותו מיד לאחר שעבר עבירה כלשהי כדי שיבין מוחו הפשטני כי תגובת הצבא למעשה-עבריו אינה מאחרת לבוא, אינה מופעלת באמצעות "מרעום-השהיה"; אז ידע גם הוא לעשות חשבון ה"כדאיות" לפני שיחזור ויעבור שנית אותה עבירה.

אם יהיו חדריי-המעצר ביחידות מלאים יותר — יהיו בתי- הסוהר מאוכלסים פחות.

„הדים“

הדמות החדשה של צבא גרמניה

כתבה באחד השבועונים החשובים שבבריטניה מעוררת את „הספקות העמוקים“ הקיימים לגבי הפעולות והשיטות של ה„בונדסוואר“ (צבא מערב-גרמניה).

„אחד-עשר מש"קים של יחידת צנחנים, שעד לפני זמן-מה היתה מוצבת בנאגולד שבגבעות היער השחור, הועמדו למשפט באשמת התעללות בטיירונים. הראשון שבהם, רב-טוראי בן 22, כבר נידון ל-8 חודשי מאסר. הכומר הפרוטסטנטי המקומי קרא לשים לב לנעשה בפלוגה, כאשר טירון בן 19 מת לאחר מסע (מאוחר יותר נתברר כי סבל ממחלת-כבד קשה). לאחר שהתובע-הכללי המקומי הגיש דו"ח בנידון, פורקה הפלוגה מיד — מעשה שלא היה לו תקדים בתולדות הצבא הגרמני.

„הגם שהמקרים שקרו ב„בונדסוואר“ קורים גם בכל צבא אחר, ועל אף הפעולה המהירה והגלויה שנוקטה נגד האשמים, נותרה ההרגשה כי היה בפרשה זו משום אות כי הסייגים לאבטחת הדמוקרטיה של ה„בונדסוואר“, שנקבעו על-ידי מיסד-דין לא הצליחו לרסנו. הועד, בראשותו של בלאנק, אשר תכנן את היסודות לצבא העתידי, נתכון למנוע כי יקום שוב גוף צבאי מבודד, בעל הלך-מחשבה של גוף-עילית. לשם כך רצו ליצור מיליציה של אזרחים במדים, בפיקוחו הנמרץ של מיניסטר-ההגנה. שני תיקונים עיקריים נועדו לשם כך: ביטול השיפוט-הצבאי (אף המש"קים, עליהם מדובר כאן, נשפטו בבית-דין אזרחי) — ויצירת המוסד של „נאמן הממונה על ענייני-צבא“ (בדומה לנוהג בארצות סקנדינביה לקיים, מקבל תלונות בעל סמכויות נרחבות), אליו יוכל כל חייל

לפנות ולהגיש ערעורים מבלי לחשוש למעשי-תגמול כלפיו. אחת התופעות המדאיגות ביותר שבפרשת נאגולד היא כי איש מבין הטיירונים בהם התעללו לא חשב על פניה כזו. מקור אחר לדאגה טמון בדעה הכללית כי קציני הפלוגה ידעו היטב מה מתרחש בה. מבין כל ההערות ששמעתי בעקבות הפרשה — המחרידה שבהן היתה זו של מי שהיה פעם קצין ב„ראיכסוואר“ (צבא, רפובליקת-וואימאר) הגרמנית, 1919—1935); הוא אמר: „דבר שכזה לא יכול היה מעולם לקרות בימי-העבר הטובים. אז הרגשנו באחריות המוטלת עלינו כלפי אנשינו — ואילו ב„בונדסוואר“ נטלו מאתנו דבר זה, כשם שנטלו מן החייל את גאותו...“

„מיניסטר-ההגנה הנוכחי, פון-האסל, אמר תכופות בגלוי כי אין לו סבלנות לתלונות בענין שיטות-אימון, קשוחות וכי חיילים המתנדבים לגדוד צנחנים יודעים את הצפוי להם. ב-1964 יוצגו לו שאלות ב„בונדסטאג“ (בית-הנבחרים) בענין הצורך בתקנות-אימונים בעלות סייגים ברורים יותר — וכן בנוגע לתקרית הכרוכה בשידור, בו שיטחה עקרת-בית אחת מפרנקפורט את דאגתה מן האימון הנהוג ב„בונדסוואר“; שם השידור היה: „בואו לעזרתי, אני אמו של גיבור!“ והוא תיאר את חרדתה של אם בשל האימון הקשות, וההכונה הפסיכוכי-לוגית, הניתנים בצבא לשלושת בניה — ששניים מהם, למען האמת, הנם מתנדבים. פון-האסל הורה כי מכתב-המחאה שלו אל המנהל-הכללי של שירות-השידור על אופיו של שידור זה ייתלה על לוח-ההודעות בכל צריף מצריפי-הקסרקטין. יש חוששים כי פון-האסל רוצה לבודד את ה„בונדסוואר“ מביקורת אזרחית — וביחוד מצד האגודות-המקצועיות ומן העתונות.“